

Jaarverslag 2011 Genootschap Onze Taal

Voor het Genootschap Onze Taal was 2011 een succesvol jaar, waarin de vereniging haar activiteiten kon uitbreiden, nieuwe publicaties uitbracht, een succesvol publiekscongres hield, haar bereik en draagvlak via sociale media sterk wist te vergroten, een grote zichtbaarheid in de pers wist te bereiken, en het jaar financieel gezond wist af te sluiten, ondanks een licht teruglopend aantal gewone leden.

Ledental en financiële situatie

Eind december 2011 had de vereniging 31.622 leden, dat is 2,8% minder dan eind 2010 (32.529 leden). Het bereik van het blad blijft op peil of neemt zelfs toe doordat *Onze Taal* steeds meer in digitale vorm collectief beschikbaar is voor studenten van een onderwijsinstelling, bezoekers in een bibliotheek of alle medewerkers van een instituut. Voor het structureel verbeteren van de financiën werd op 1 januari 2011 de contributie verhoogd van € 29,50 naar € 31, waardoor de contributie-inkomsten in 2011 stegen ten opzichte van 2010, ondanks de daling van het aantal leden eind 2010.

In de jaarrekening vallen bij enkele punten positieve verschillen op tussen de gematigde begroting voor 2011 en de realisering. Die hebben onder meer te maken met enkele onvoorziene meevallers. De contributie-inkomsten waren hoger dan begroot (+ € 53.000), op de doorverkoop van boeken werd meer verdiend dan verwacht (+ € 9.000), onverwacht was er een grotere uitkering uit het fonds reproductie (+ € 9.000), meer renteopbrengst dan begroot (+ € 8.000) en de productie van het tijdschrift was minder duur dan voorzien (- € 17.000). Als eindresultaat staat op de jaarrekening over 2011 een positief saldo van € 106.174.

Donaties

Voor het vergroten van de financiële armslag werd eind 2011 opnieuw aan de leden verzocht een donatie over te maken als aanvulling op hun contributie. Vele leden (6833) gaven daar gehoor aan; tezamen maakten zij in de vorm van giften in de contributieperiode dec. 2011 – feb. 2012 € 64.700 over aan het genootschap. Dit bedrag is nagenoeg gelijk aan wat er een jaar eerder werd ontvangen. In de jaarrekening is aan giften een bedrag opgenomen van € 73.115: dat is het totaal aan donaties dat in het boekhoudjaar 2011 werden ontvangen. De omvang van de donaties in 2011 werd als bijzonder beschouwd. In het najaar van 2011 heeft namelijk de stichting Vrienden van Onze Taal voor het realiseren van bijzondere taalprojecten ook een beroep gedaan op de donateurs van de vereniging. Meer dan 1000 van hen werden tevens Vriend van de stichting en voorzagen haar van een steunkapitaal van ruim € 30.000. In december bleek dat deze giften, tot grote tevredenheid van het bestuur, in het geheel niet ten koste te zijn gegaan van de extra steun aan de vereniging.

Tijdschrift *Onze Taal*

De jaargang 2011 bestond uit tien nummers met in totaal 368 pagina's. In het blad is in 2011 onder meer aandacht besteed aan het Nederlands van de Belgisch (kroon)prinses Mathilde, het ontstaan van taal, retorische middelen, taal- en spraakstoornissen, de taal van aanmaningen, de modale uitdrukking 'u mag ...', makelaarstaal, 17de- en 18-eeuwse

volkstaal, slagzinnen, straattaal in Utrecht, kamptaal in Indië, de vereniging Levende Talen, fonologie, domeinnamen, begrijpelijke taal, non-verbale communicatie, het gebruik van 'ja', cryptogrammen, de taal van reisreportages, de norm voor de grammatica, de taal van de gevangenenbewaarder, de verslagen van Kamerdebatten, de namen van tekstbureaus, feestliederen, dialectcartografie, Scandinavische talen, vreemde talen spreken, polyglottisme, zeemans-Nederlands, de taal van Vondel, taalinburgering, en het taaljaar 2011.

Taaladviesdienst

In 2011 kwamen er bij de dienst 12.835 verzoeken om taaladvies binnen, nagenoeg hetzelfde aantal als in 2010 (12.825 vragen). Een deel daarvan (2.541 vragen) is voor de Taalunie beantwoord in het kader van het betaalde project Taaladvies.net. Dit vijfjaarsproject loopt sinds 2008; in 2011 werd voor dit project door Onze Taal € 54.088 in rekening gebracht. Het merendeel van alle vragen, 53%, komt per telefoon binnen (in 2010 55%; in 2009 58%); per e-mail 40% (in 2010: 42,5%).

Een sterke toename is te zien in het aantal taaladviezen verspreid via Twitter: van 200 in 2010 naar 650 in 2011. De tweets komen bij duizenden 'volgers' terecht, maar het is niet meetbaar hoeveel van hen alle advies-tweets lezen. Verder steeg het aantal taaladviezen van de Taaladviesdienst op www.onzetaal.nl in 2011 tot 1650, waardoor op steeds meer vragen via de website een antwoord kan worden gevonden.

Het totale aantal verzoeken om taaladvies verliep in de afgelopen jaren als volgt:

2000	2002	2004	2008	2009	2010	2011
9.205	13.586	16.037	13.420	13.694	12.825	12.835

In 2011 ontving de Taaladviesdienst netto (na aftrek van gemaakte kosten voor cursussen) € 145.121 voor werk dat voor derden werd verricht, inclusief het werk voor de Taalunie (in 2010: € 125.790, een stijging van 15%). Vooral de hoeveelheid betaald correctiewerk daarin trok sterk aan na het slechte jaar 2010: van € 27.653 naar € 51.023 in 2011, een toename van 85%. De overige inkomsten zijn afkomstig uit royalty's voor boeken (€ 11.815), cursussen voor leden (€ 6.173), workshops voor instellingen en bedrijven (€ 11.880) en de opbrengst van de telefonische adviesdienst (€ 10.141).

In het voorjaar van 2011 werd een belangrijke en omvangrijke opdracht verworven: de dienst zal in 1,5 jaar, tot eind 2012, alle teksten van het vernieuwde Rijksmuseum corrigeren. Bij de dienst waren eind 2011 zes taaladviseurs werkzaam, met gemiddeld een aanstelling van 29 uur per week.

Tweejaarlijks congres

Op 26 november hield Onze Taal in Breda zijn 28ste tweejaarlijkse publiekscongres, pas voor de tweede keer in 56 jaar buiten de Randstad. Op de opkomst had deze locatie kennelijk geen negatieve invloed, want in het Chassé Theater waren alle 1425 stoelen van de theaterzaal bezet. In het jaar van haar 80-jarig bestaan richtte de vereniging de congressaandacht op het leren van taal: aan bod kwamen het grammaticaonderwijs, de schrijftaal in moderne media, het leren van een vreemde taal, en Geert van Istendael hield een warm pleidooi voor de standaardtaal als weg tot volksverheffing. Verder nam Herman Finkers op het congres uit handen van de Stichting Let Op Uw Taal de Groenman-taalprijs in ontvangst, en had cabaretière Lenette van Dongen een succesvol optreden. Het congres werd voor het eerst gepresenteerd door Jan Kuitenbrouwer.

Publiciteit

Het genootschap kreeg opnieuw veel media-aandacht in 2011. Het jaar opende met veel publiciteit voor een oproep van Onze Taal om een nieuw ezelsbruggetje te bedenken voor de namen van de nieuwe verzameling eurolanden. Aan het einde van het jaar was er veel aandacht voor de speurtocht van Onze Taal naar ontbrekende bijnamen van euromunten en -biljetten, 10 jaar na de invoering van de euro.

Bijna iedere maand waren er ook artikelen uit het tijdschrift die de publiciteit haalden. De opvallendste waren de artikelen over 'ja' als meest gebruikte woord van het gesproken Nederlands, rond Valentijnsdag het artikel over de betekenis van 'x' voor 'kusje', en verder voor oprukkende straattaal, de mogelijke verdwijning van het lidwoord 'het', en de herkomst van het beroemde Toon Hermans-liedje 'Wat ruist er door het struikgewas?' (ook op het NOS en VRT Journaal). En in Vlaanderen was er veel aandacht voor het interview dat Martine Tanghe bij uitzondering voor *Onze Taal* mocht hebben met (kroon)prinses Mathilde.

Verder werd er in de landelijke pers ruim aandacht geschonken aan de verkiezing van het Onze Taal-woord van het jaar 2011 (uitslag: *weigerambtenaar*), de vernieuwing van de website van Onze Taal, het nieuwe boekje *Man schiet niet in knie* en de toekenning van de LOUW-prijs aan Herman Finkers op het congres van Onze Taal.

Onze Taal op internet

Na een traject van negen maanden samenwerking met een extern bureau en een beschikbaar budget van € 20.000 werd in september de nieuwe website van het genootschap aan het publiek gepresenteerd. 14 jaar lang waren nieuwe functies en grote bestanden toegevoegd aan een website uit 1997 met een inmiddels verouderde structuur en uitstraling. De behoefte aan een nieuwe opzet was erg groot. Daarbij kwam de noodzaak van een moderne en krachtige zoekmachine voor de enorm toegenomen omvang van de website.

De website van Onze Taal trok in 2011 gemiddeld per maand 296.000 verschillende ('unieke') bezoekers, een stijging met 27% ten opzichte van 2010, toen dat maandgemiddelde 232.650 was. Tijdens in totaal bijna 6 miljoen bezoeken in 2011 werden ruim 13 miljoen informatiepagina's opgevraagd. Maar liefst 73% van de bezoekers bezoekt de site allereerst voor een taaladvies.

Met de bovenstaande bezoekerscijfers staat de website www.onzetaal.nl ongeveer op plaats 900 van grote websites in Nederland (volgens de zogenoemde Alexa-ranking). Daarmee bevindt Onze Taal zich in Nederland op taalgebied tussen www.vandale.nl (ongeveer plaats 650) en Taaladvies.net van de Taalunie (ongeveer plaats 1450).

Taalpost

De elektronische nieuwsbrief *Taalpost* wordt sinds 2002 drie keer per week gratis toegestuurd aan belangstellenden. Het medium is voor Onze Taal ook beschikbaar voor advertenties, om leden te werven en diensten onder de aandacht te brengen. Het bereik van de taalnieuwsbrief groeide verder door: de uitgave werd eind 2011 toegestuurd aan bijna 21.000 abonnees (2010: 19.000). De Nederlands-Vlaamse redactie werd ook in 2011 gevormd door twee externe medewerkers: Marc van Oostendorp en Erik Dams. Zie www.taalpost.nl.

Woordpost

In *Woordpost* (sinds 2009) wordt in elke aflevering een moeilijk woord uit de actuele pers toegelicht (in betekenis, herkomst en uitspraak). Deze nieuwsbrief verschijnt tweemaal per week, op de (werk)dagen dat *Taalpost* niet verschijnt. De redactie wordt verzorgd door de Taaladviesdienst. *Woordpost* had eind 2010 10.700 abonnees (eind 2009: 8000) en dat aantal was in 2011 doorgroeid naar 13.000. Zie www.woordpost.nl.

TLPST

Na een proef in het voorjaar van 2011 met de uitgave *TLPST*, een jongerenversie van de succesvolle uitgave *Taalpost*, is deze taalnieuwsbrief in september van start gegaan. Het project is opgezet in afstemming met het onderwijs, verschijnt eenmaal per maand, en is speciaal gericht op de onderbouw van vmbo en havo. *TLPST* bereikt ongeveer 1.500 docenten en scholieren, en wordt gefinancierd door de stichting Vrienden van Onze Taal.

Sociale media van Onze Taal

- ◆ Sinds 2009 wordt op de professionele netwerksite LinkedIn een Onze Taal-groep beheerd. Eind 2009 had deze groep 1500 leden, in 2010 3700 en eind 2011 waren er 5400 leden actief. In de ranglijst van 65.000 LinkedIn-groepen in Nederland staat Onze Taal ongeveer op plaats 75.
- ◆ In 2009 werd een Twitter-account opgezet, waarop vele actieve internetgebruikers onder meer taaladviezen krijgen, het taalnieuws van Onze Taal volgen en dat verder verspreiden. Het aantal 'volgers' nam explosief toe van 600 eind 2009 naar 7500 eind 2010 en 18.500 eind 2011. Onze Taal staat in de top-400 van Nederlandse twitteraars. In 2011 werden via Twitter 130 nieuwe leden voor de vereniging geworven.

Overige gebeurtenissen

In 2011 werd verder door Onze Taal:

- ◆ onder de titel *Man schiet niet in knie* na zeven jaar opnieuw een bloemlezing uitgebracht van de allersuccesvolste rubriek uit *Onze Taal*: 'Ruggespraak'. De eerste oplage van 3.000 exemplaren was eind 2011 na zes weken uitverkocht;
- ◆ voor de negentiende keer de *Onze Taal Taalkalender* gepubliceerd (van 2012);
- ◆ bij uitgeverij Bekking & Blitz voor de tweede keer een taalagenda (2012) uitgebracht;
- ◆ door de Taaladviesdienst na 5 jaar de spellinggids het Witte Boekje geactualiseerd en heruitgegeven door uitgeverij Unieboek Het Spectrum;
- ◆ aan de leden 5.476 boeken en andere uitgaven verkocht, veelal met ledenkorting;
- ◆ taalcursussen verzorgd, onder andere in bibliotheken in Amsterdam, Zwolle en Tilburg;
- ◆ van de stichting Vrienden van Onze Taal de eerste subsidie ontvangen voor een project van het genootschap: de uitgave van de jongerentaalnieuwsbrief *TLPST*.

Bij het bureau van het genootschap waren eind 2010 dertien medewerkers in dienst (gemiddeld 30 uur per week), in totaal een formatieruimte van 10 personen. Met vier externe medewerkers is er een contract voor het werk in de redactie van *Onze Taal* en voor *Taalpost*.

Plannen

In 2012 zal allereerst de aandacht gericht zijn op het voortzetten en op peil houden van de basisdiensten voor de leden en het zo mogelijk verbeteren van de kwaliteit daarvan: het tijdschrift, de adviesdienst, de dienstverlening via de website, en de elektronische nieuwsbrieven *Taalpost*, *Woordpost* en *TLPST*.

Bij de Vrienden-stichting zullen enkele speciale projecten van Onze Taal voor financiering en uitvoering worden voorgelegd. Het eerste plan betreft de uitgave *Woordspot*, een via sociale media (Twitter en Facebook) wekelijks beschikbaar gestelde uitgave die de woordenschat en woordkennis onder jongeren in de onderbouw vmbo en havo moet vergroten. Verder wordt een website voor spellingadvies voorbereid en zal de redactie een plan uitwerken voor het instellen van een onderzoeksprijs van Onze Taal.

Eind 2012 loopt het vijfjaarsproject *Taaladvies.net* af, dat Onze Taal dan vijf jaar voor de Taalunie heeft uitgevoerd. Als er (waarschijnlijk) in de loop van 2012 een nieuwe openbare

aanbestedingsprocedure wordt begonnen, zal het genootschap naar verwachting meedingen naar de gunning van het project.

Begroting 2012

De begroting voor 2012 is gebaseerd op de prognose voor 2011 (stand oktober 2011). Voor het jaar 2012 is een contributieverhoging van € 2,50 aan de leden in rekening gebracht. De achtergrond daarvan is mede dat de vereniging de laatste jaren voor een sluitende begroting afhankelijk was van een groot bedrag aan (in principe altijd onzekere) giften van de leden. Verder is een loonronde voorzien voor het personeel, die enkele jaren is uitgesteld bij gebrek aan voldoende middelen.

Ten opzichte van de begroting van 2011 zijn in de begroting voor 2012 de verwachte contributie-inkomsten verhoogd (+ € 50.000), als netto-resultaat van contributieverhoging en het negatieve effect van een verwachte lichte terugloop in het ledenaantal met 2%. Aan de kostenkant staan daar onder meer een stijging van de personeelslasten en een verhoging van de redactiekosten tegenover.

Bestuur

Het bestuur bestond eind 2011 uit mr. E.J. (Ernst) Numann (voorzitter), drs. L. (Leo) Voogt (vicevoorzitter), drs. E.H.M. (Els) Goossens (secretaris), G.F. (Geert) Raateland (penningmeester), en de leden mr. drs. L. (Bert) Jongsma, drs. J.H.J. (Jan) Luif, drs. M.A. (Margot) Scheltema, H.S.W. (Henny) Stoel-Hes, lic. M. (Martine) Tanghe, drs. M. (Mieke) van der Weij, en drs. A.J.A. (Alof) Wiechmann.

Het algemeen bestuur vergaderde in 2011 vier keer, in maart, juni, oktober en december. In de tussenliggende perioden vergaderde het dagelijks bestuur – bestaande uit voorzitter, vicevoorzitter, secretaris, penningmeester, directeur en adviseur – daarnaast nog vier keer.

Den Haag, juni 2012

Peter Smulders
directeur